

TARTALOM

- Kislábnyom program hírek
  - *Megnézhető a 2. szorgalmi eredménye!*
- Klímabarát tippek
  - *No Impact Man nyomdokain*
- Klímahírek itthon
  - *Magyar rekord: koncert alternatív energiával*
- Kapcsolódó rendezvények itthon
  - *Föld Napja Kislábnyomon*
  - *Ökotáborok*
- Klímahírek külföldről
  - *Pedálos iskolabusz*
  - *Burgonya-forradalom Görögországban*
- Olvasni- és néznivaló
  - *Csináld magad kertek*
- Klímabarát termékek, szolgáltatások
  - *Komposzt toalett többféleképpen...*

Kislábnyom játék: 3. forduló

A Kislábnyom játék 3. fordulójának kérdései, amelyre a válaszok a hírlevél III. évfolyamának 5. és 6. számában (azaz 35. és 36. hírlevél) található:

1. Mikor van 2012-ben a Föld Órája (melyik napon és hány órától kezdődően)?

2. Hányszor nagyobb ½ liter csapvíz karbon-lábnyoma, mint ugyanennyi műanyag palackos ásványvízé?

3. Hányszor több erőforrást használ egy átlag európai, mint egy átlag afrikai?

A válaszokat a 3. forduló kérdéseire április 13-ig várjuk az info@kislabnyom.hu email címmel! Az email tárgyában kérjük, tüntessék fel, hogy "Kislábnyom játék 3. forduló".

Emlékeztetül néhány fontos tudnivaló:

A játékszabályok:

III. évf. 4. szám vagyis a 34. hírlevélről kezdődően összesen 3 fordulóból álló Kislábnyom játékot indítottunk. Minden fordulóban kérdéseket teszünk fel a hírlevél éppen aktuális valamint megelőző számának tartalmára vonatkozóan. A válaszokat mindig a következő hírlevél megjelenéséig lehet beküldeni az info@kislabnyom.hu email címre.

Miért érdemes a játékban részt venni?

Ha valaki mind a 3 forduló kérdéseire válaszol:

1. megnyerheti a 4 db vásárlási utalvány egyikét!
2. javíthat a Kislábnyom versenyben kivívott helyezését, mert a Kislábnyom játék egyben a Kislábnyom verseny 3. szorgalmi feladata is: ha mindegyik kérdésre helyesen válaszol, akár 10%-ot is hozzáadhat eredményéhez! (ld. értékelés bemutatása a [33. hírlevélben](#))!
3. és nem utolsó sorban olyan érdekes cikkeket, információkat is felfedezhet a hírlevélben, amelyek eddig esetleg nem ragadták meg figyelmét ☺

Azok között, akik a játék mindhárom fordulójának kérdéseire helyesen válaszolnak, összesen 4 db 5000 Ft értékű vásárlási utalványt sorsolunk ki, amelyeket a [Zöldbolt](#) vagy a [Zöldpolc](#) internetes áruházakban lehet levásárolni!

Jó játékot!

A Szerkesztők: Vadovics Edina és Antal Orsolya

Energiatakarékossági Napon jártunk Újbudán

2012. március 10-én Újbuda Önkormányzata Energiatakarékossági Napot szervezett a Budapesti Művelődési Központban. A lakosság számára rendezett eseményen a GreenDependent Egyesület is jelen volt energiatakarékos- és környezetbarát eszközöket bemutató termékiállításával, valamint a gyermekeknek és felnőtteknek szóló klímatudatossági vetélkedőjével.

A nap folyamán az érdeklődők a Magyar Szolár Szövetség és a Megújuló Energia Platform képviselőjének előadásából megismerkedhettek a napenergia hasznosítási és pályázati lehetőségekkel és egy Toyota Hybrid tesztautót is közelebről szemügyre vehettek.

Ezen kívül az önkormányzat környezetvédelmi osztályvezetőjétől hallhattak még ismertetőt

Újbuda környezetvédelmi programjáról, a lakóépületek energiatakarékosságáról és az önkormányzati támogatásokról.

Aki gyakorlati tanácsok és ötletek hiányával küzdött energiatakarékos háztartása kialakításához, az sem távozott üres kézzel, hiszen egyesületünk munkatársai kiadványokkal és a környezettudatos életmódot bemutató előadásukkal ösztönözték a kezdő lépéseket.

További képek a [Kislábnym honlapon](#) nézgethetők.

Megtekinthető a 2. szorgalmi feladat eredménye!

A 2. szorgalmi feladatban egy klímabarát közlekedési tervet kellett készítenie minden vállalkozó szellemű játékosnak. A CO₂ kihívásban arra voltunk kíváncsiak, ki hogyan használja autóját. Ezután arra buzdítottunk mindenkit, vizsgálja felül: valóban elengedhetetlen az autóhasználat? Hol lehetne kevés erőfeszítéssel változtatni?

Természetesen azoktól is vártunk megoldásokat, akiknek nincs autójuk, vagy csak nagyon ritkán használják. Tőlük azt kértük, osszák meg velünk ötleteiket, mindennapi praktikáikat, hogyan oldják meg mindennapi közlekedéseiket. Sok élvezetes és ötletes megoldás érkezett, amelyeket öröm volt olvasni, s emiatt a pontozás sem volt egyszerű:

Sorszám	Család neve	Település	Összes pont
1	Farkas	Budapest	38
2	Trombitás	Veszprém	37,5
3	Buth-Begala-Vízy	Gödöllő	35
4	Fagundes-Bodnár	Budapest	35
5	Budai-Zöldi	Vác	33,5
6	Horváth-Kocsis	Mosonszólnok	33,5
7	Kling	Budapest	32,5
8	Urbancsok	Mende	32,5
9	Németh Dorián	Budapest	31,5
10	Smafu	Sződliget	30,5

A beküldött feladatok teljes listája és a legjobb megoldások [itt találhatóak](#).

A 2. szorgalmi és az időközben történt leolvasások fényében megváltozott versenyeredmények és sorrend is megtekinthető a Kislábnym honlapon az [Eredmények](#) menüpont alatt.

Háztartási klíma-audit “tanulságok” avagy megtakarítási tippek – 3. rész

Folytatjuk, és egyben lezárjuk azoknak a tanulságoknak, tippeknek a közzétételét, amelyek a beérkezett több száz audit alapján számos háztartásban okoznak kihívást és jelentenek még egyelőre kiaknázatlan megtakarítási és/vagy háztartás-zöldítési lehetőséget!

Sorozatunk egyelőre utolsó részében fel szeretnénk hívni a figyelmet arra, hogy ha úgy érezzük, háztartásunk már nem lehetne takarékosabb vagy zöldebb, illetve ha szívesen csinálnánk valamit másokkal együtt, gondolkozhatunk **közösségi vállalásokban** is. Például, ha társasházban lakunk, elkezdhetünk közösségi komposztáláson és/vagy kertészkedésen gondolkodni... Ha úgy érezzük, nincs közelünkben beszerezhető helyi termék, összefoghatunk másokkal, hogy közösen felderítsük a lehetőségeket és bevásárló közösséget alakítsunk... Ha gyermekeink iskolájában, óvodájában zavar az energiapazarlás, indíthatunk szülő- és pedagógustársainkkal, a gyerekek bevonásával energiatudatos iskola, óvoda programot... Ha sok magunk, kerti növényünk van, de szeretnénk újakat is kipróbálni, szervezhetünk mag és palánta csereberét... Ha van autónk, de nem használjuk sokat, megszervezhetjük, hogy barátainkkal közösen használjuk... Számos jó ötlet létezik, nagyon sokról írtunk már a Kislábnym hírlevélben, ezeket inspirációként elő lehet keresni, és **mindig várjuk Olvasóink megvalósított ötleteiről a beszámolókat, és, természetesen, szívesen válaszolunk kérdésekre is!**

Már csak egy rövid hajrá, és mindjárt itt a verseny vége!

Gondoljuk a március közepén esedékes óraállásokat már mindenki beírta a kalkulátorba, így már csak az **április eleji leolvasás** van hátra, amit mindenkinek legkésőbb április 10-ig kell megtennie.

Szintén április 10. a határideje a **záró értékelő felmérés** kitöltésének. Ezt online a legegyszerűbb megcsinálni, de igény esetén a Word kérdőív is használható és beküldhető. Kérjük, ezt senki ne felejtse el, ez alapján tudjuk felmérni, mennyit fejlődött energiatudatosságunk a verseny alatt!

Ezután már csak a koordinátoroknak és a GreenDependent munkatársainak van komolyabb feladata. Április folyamán **ellenőrizzük az eredményeket**, és megpróbáljuk kiszűrni, az adatbevitel során történt esetleges hibákat, valamint megkérjük majd a legnagyobb megtakarítást elért háztartásokat, hogy mindenkiel osszák meg „titkaikat”!

Szeretnénk ismételten felhívni a figyelmet két további időpontra. Május 19-én lesz a **záró és díjkiosztó rendezvény**, amit már most érdemes beírni a naptárakba, hisz sok értékes környezetbarát nyeremény várakozik már a GreenDependent irodában, illetve mert feltétlenül számítunk a megjelenésekre.

Továbbá folyamatosan várjuk a versenyműveket az **Európai rövid film pályázatra**, reméljük, néhányan a versenyzők közül is készítenek filmet! Nagy dicsőség lenne, ha magyar résztvevőé lenne a fődíj ☺

Kép forrása: <http://villanyora.blog.hu/page/2>

Összefoglalva a fontos időpontok:

április 10.	utolsó óraleolvasás és adatbevitel	háztartások és koordinátorok
április 10.	záró értékelő felmérés kitöltése	<u>itt kitölthető</u>
április 24.	adatok ellenőrzése vége	koordinátorok/GreenDependent
május 19.	záró-díjkiosztó rendezvény (valahol Budapesten)	mindenki jöjjön, aki él és mozog ☺
július 30.	Európai rövidfilm pályázat	<u>itt megtekinthető</u>

Ismét új blog bejegyzések az EnergiaKözösségek honlapján

Újabb három blogbejegyzés került fel az EnergiaKözösségek honlapjára. A blogokban újra és újra előkerül, hogy mennyire fontos, hogy együttműködjünk, akár mint család/háztartás, akár mint EnergiaKözösség, ami jó esetben kapcsolataink megerősítését hozza magával.

Megjelent az előző számban már beharangozott belga blog. Ők azért különlegesek, mert náluk már 10 éve folyik a játék, így most már évenként más a fókusza. Idén a konyha áll a középpontban. A bejegyzésből megtudhatjuk, hogy tehető szemléletessé és élvezetessé a konyha körüli energiatakarékosság, és mi ebben egy mesterszakács szerepe.

A lengyelek blog bejegyzése két kérdést jár körül. Az első a gyerekek szerepe a versenyben, mint a blog címe írja „Segítenek vagy szabotálnak”. Kiderül belőle, hogy jól figyeljen, akinek gyermekei vannak, hogy hogyan és mit mond el a teendőkről a kicsiknek. A másik egy egyszerű és könnyen alkalmazható víz-megtakarítási tipp.

Végül egy német résztvevő osztja meg nehézségeit arról, hogy hogyan próbálja családban élve magányos farkasként elérni a kitűzött 9%-os megtakarítási célt.

Nagyobb beruházások, új beruházások

Életünk energia- és klímatudatosabbá tétele hosszú és komoly elszántságot igénylő folyamat, amelyben energiahasználati szokásaink megváltoztatása csak a kezdő lépés! Az energiaárak várhatóan tovább emelkednek és a klímaváltozás egyre kézzelfoghatóbb problémává válik – van miért elgondolkodnunk tehát további, komolyabb, esetenként beruházást is igénylő változtatásokon.

A Kislábnym és EnergiaKözösségek programok elsősorban az energiahasználati szokások átgondolására koncentrálnak, azaz olyan ötleteket igyekszünk bemutatni, amelyek megvalósításához nem kell komoly kiadásokat felvállalnia a családi költségvetésnek.

Előbb-utóbb azonban eljön a pillanat, amikor már csak kisebb-nagyobb beruházással lehet továbblépni, vagyis a további megtakarítások eléréséhez szükségessé válhat..

- ...az elavult fűtésrendszer korszerűbbre cserélése;
- ...a vízmelegítő bojler rendszeres karbantartása;
- ...az asztali számítógép CRT monitorjának lecserélése egy körülbelül harmadannyit fogyasztó LCD képernyőre;
- ...a házfalak és a padlás szigetelése, nyílászárók cseréje stb.

Kép forrása:
www.hometips.com

Jó tudni

Egy átlagos házban a hő 25%-a a rosszul szigetelt tetőn át, 33%-a a falakon át szökik el. Szigeteléssel rengeteg energia és fűtési költség megspórolható!

Ajánlott tennivaló

Gondoljuk át, milyen beszerzéseket és beruházásokat tervezünk a közeljövőben, és a gépek, anyagok, technológia kiválasztásánál törekedjünk a maximális energiahatékonyságra! Berendezéseink kiválasztásakor figyeljünk oda arra, hogy környezetbarát és energiatakarékos termékeket válasszunk. Kérjük ki szakember véleményét! A különböző beruházásokkal elérhető megtakarításokról többet megtudhatunk a [Klímaparát háztartások – útmutató családoknak](#) című kiadvány 4. fejezetében.

No Impact Man nyomdokain - egy amerikai házaspár zöld életmódváltása

Erin és Bill középosztálybeli amerikai házaspárként döntött úgy, hogy a klíma- és környezettudatosság jegyében teljesen átalakítja életmódját és amennyire lehet, csökkenti környezeti hatásait. Az életükben jelentős változást hozó lépésekről a [No Impact Projekt honlapján](#) számoltak be:

„Új életünket azzal kezdtük, hogy négy hálószobás házunkból egy 50m²-es társasházi lakásba költöztünk, közelebb a munkahelyünkhöz, így gyalog be tudunk járni. Továbbá:

- 16 éves dízel autónkat eladtuk és vettünk egy hibrid Honda Civic-et.
- Vegetáriánusok lettünk amióta megnéztük a nagyüzemi állattenyésztés környezeti hatásairól szóló “Meat the Truth” (Igazság a húsról) című filmet. Lefogytunk és remekül érezzük magunkat.
- Kivontuk a forgalomból a lakóautónkat, a várostól 15 mérföldre leparkoltuk és hétfélig háznak használjuk. Nem kell többé fizetnünk a biztosítást és az üzemanyagot.
- Amennyire lehet, kerüljük a műanyag csomagolóanyagokat vásárláskor. Nem könnyű.
- Ha elérhető, helyben termelt bio terményeket veszünk.
- A termelői piacon vásárolunk.
- Csak akkor veszünk új ruhát, ha a használtruha boltban nem találjuk, amire szükségünk van. Természetesen ez a fehérneműre nem vonatkozik.
- Csak olyan textileket tervezünk venni, amelyek komposztálhatók. A biopamut előállítása elég sok vizet igényel, így inkább a kenderből készült holmikra szavazunk.
- Nagyon megnézzük, milyen sampont, mosószert és tisztítószer veszünk – igyekszünk olyan termékeket keresni, amelyek foszfátmentesek és nem tartalmaznak kőolajszármazékokat.
- Többet vonatozunk és kevesebbet repülünk. A vonat sokkal jobban tetszik mindkettőnknek, mint a repterek és a repülő, de sajnos nem tudunk mindenhol eljutni vele.
- Amióta nekiálltunk csökkenteni életünk környezeti hatásait, sokat javult a házasságunk és életünk minősége is! Élvezük, hogy csapatmunkában dolgozunk a jövő és a világ jobbá tételén. Természetesen anyagilag is előnyösek a változtatások és a zöld utat járva hasonlóan gondolkodó jóbarátokra is lertünk.”

Kép forrása:
<http://meetoiliviam.com>

Forrás és további életmódváltó ötletek: <http://noimpactproject.org/change/>

A „No Impact” azaz a lehető legkevesebb környezeti hatású életmód 10 legfontosabb szempontjáról a [14. Kislábnym hírlevélben](#) lehet olvasni.

Alternatív energiával született magyar rekord

A Balkan Fanatik Guinness rekordkísérlettel egybekötött koncertjét a helyszínen tanúsította a Magyarországi Rekordok hivatalos regisztrátora, amellyel a Magyar Villamos Művek rendezvénye felállította a „Magyarországon az első közvetlen megújuló energiával és emberi erővel működtetett koncert” rekordját.

A Nemzetközi Energiatakarékosági Világnap alkalmából tartott eseményen a lelkes résztvevők áramfejlesztő kerékpárok, valamint a helyszínen elhelyezett nap- és szélenergia gyűjtő eszközök segítségével állították elő a koncert hangosításához szükséges villamos energiát.

A majd két órán át tartó zenélés alatt 410 Wh energiát használt fel a zenekar, azonban az egész nap összegyűlt energia mennyisége körülbelül még 4,5 óra bulizáshoz lett volna elegendő!

Forrás: <http://www.alternativenergia.hu/alternativ-energiaval-szuletett-magyar-rekord/45420>

Termelj saját zöldséget, gyümölcsöt Budapesten!

**KÖZÖSSÉGI
KERTEK**

Van időd, kedved, energiád a kertészkedéssel foglalkozni? Budapesti vagy és magad szeretnéd megtermelni a zöldségeket, de ehhez szükséged van még segítségre, földterületre, támogatásra?

A Kortárs Építészeti Központ (KÉK) Közösségi Kertek c. programja keretében a VII. kerület Belső-Erzsébetváros, VIII. kerület (Leonardo utca és Tömő utca sarkán), illetve a XI. kerület (Fraknó utca) területére tervez 5-8m²-es földterületeket kisorsolni.

Cserébe a kerhasználati szabályzat betartásával végzett aktív munka, a felelősségteljes kerhasználat, a vegyszerek kerülése, komposztálás szabályainak betartása, betegségek, kártevők megjelenésének jelzése, közös megoldása és a projekt támogatásaként az éves parcellahasználati díj befizetése a dolgod (kb. 10.000 Ft/év).

Mindhárom területre a parcellák konkrét meghirdetésig a kozossegekertek@kek.org.hu e-mail címen lehet jelentkezni.

Forrás: <http://www.pozitivnap.hu/belfold/lecsoskert-ujratolto-van-meg-remeny-sajat-kiskertre-a-varosban-video>

Mindenkinek rossza a vonatrítítás

Kis kitérével a kormány ismét ráállt a korábbi kormányok által lefektetett vágányra. Arra, amely az ország szétszabdolásához és a világot fenyegető klímakatasztrófához visz minket egyre közelebb.

A Levegő Munkacsoport (LMCS) arra az anomáliára kívánja felhívni a figyelmet, hogy a kormányzat előnyben részesíti a közúti személy- és áruszállítást, miközben ahol lehet, ott gátolja a vasutat.

Az LMCS szerint az első riói konferencia után 20 évvel, az ENSZ újabb környezetvédelmi világkonferenciája előtt pár hónappal az éghajlatváltozás lassítását és a környezetszennyezés visszaszorításának szempontjait nem a vasút leépítésével, hanem a közúti személyközlekedés és teherszállítás minél erősebb visszafogásával lehet és kell javítani Magyarországon.

Forrás: http://levego.hu/kapcsolodo_anyagok/mindenkinek_rossz_a_vonatrkitas?utm_source=newsletter

Átadták a szegedi biogázerőművet

Az EDF Démász többségi tulajdonába tartozó 1,2 MW-os Zöldforrás biogázerőmű tereztett éves üzemórája 7400 óra. Ez alatt évi 19 ezer tonna híg trágyát, és közel 17 ezer tonna siló kukoricát használ majd fel az energiatermeléshez, s az erőműtársaság évi 7,5 GWh áram-, és 6,9 GWh hőtermeléssel számol.

A projekt az EU 625 millió forintos társfinanszírozásával valósult meg. Az erőmű részben a tulajdonosi körben is megtalálható Pigmark sertéslepről származó hígtrágyát hasznosítja, míg a termelt hőt a Karotin terményszárító telepére szolgáltatja. A megtermelt villamos energiát a kötelező átvételi rendszer *keretein belül* (KÁT: a megújuló energiaforrások hasznosítását támogató rendszer) a Mavir felé értékesíti az erőmű.

Forrás: <http://www.greenfo.hu/hirek/2012/03/22/atadtak-a-szegedi-biogazeromuvet>

Föld Napja Kislábnymon Gödöllőn

Időpont: 2012. április 21. (szombat), 14:30 - 20:00

Helyszín: Művészetek Háza, Gödöllő

Ízelítő a programból:

- Szakmai előadások:
  - Miért és hogyan éljünk kislábnymon? – Dr. Gyulai Iván és Vadovics Edina előadásai
  - Mi történik már Gödöllőn? - Tóth Tibor alpolgármester előadása
- Vetélkedő és akadályverseny értékes nyereményekkel
- Interaktív sarkok a klímabarát életmódról, ahol mindenki felteheti kérdéseit
- Klímabarát vacsora
- Táncház élő népzenevel, tánctanítással

Párhuzamosan gyerekprogramok.

Szeretettel várunk minden – nem csak gödöllői ☺ – érdeklődőt!

További információk: <http://www.greendependent.org>

Ne feledjük, ismét Föld Órája! Mit vállalunk idén a Földért?

Időpont: 2012. március 31. (szombat), 20:30 óra

Helyszín: az egész Világ

Egy órára ismét elsötétül a világ. Bővebben lásd [35. hírlevelünkben](#).

További információk: WWF Világ Természeti Alap Magyarország Alapítvány, 1/214-5554

<http://foldoraja.hu/>

Mag cserebere és előadás a tájfajtaokról Pilisen

Időpont: 2012. március 31., szombat 10 óra

Helyszín: Pilisi Közösségi Ház

A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat III. szakosztálya a Pilisi KlímaBarát Körrel közösen mag csereberével egybekötött előadást szervez. Az előadás címe: „Tájfajta, különös tekintettel a Gödöllő-Ceglédbercel-Pilisi térség területén gyűjtött helyi populációkra”. Az előadást beszélgetés követi.

Ökotáborok

1. Napközis ÖKOTÁBOR 6-10 éveseknek Gödöllőn

Játékos környezettudatosságra nevelés, mozgás, egészséges táplálkozás, kézműves foglalkozások. Naponta 8-16 óráig hetes turnusokban. Nagycsaládosoknak és testvéreknek kedvezmény!

További információk: Béltéki Melinda, 06-30-619-9399,

2. Termik Tábor 10-14 éveseknek Várbükk (Börzsöny)

Egy tábor, ahol a táborozó gyermekek és a szervezők együttesen, a nagyvárosi környezettől távol ismerhetik meg a táborhely környékének élővilágát, a helyi népszokásokat és mesterségeket, megtanulják nem kártékony módon hasznosítani a természeti adottságokat és erőforrásokat, elsajátítják a tájékozódási ismereteket, mindeközben egy jól működő, összetartó, szociális közösséget alakítanak ki.

További információk: <http://termiktabor.hu/>

3. Látó-Mező Közösségi Ökotábor - egy egyedülálló tábor a Börzsönyben 10-17 éveseknek

Lepénysütés, madárodú-készítés, kosárfonás, közösségi játékok, éjszakai kirándulás. Mindezekben és még sok további élményben lehet része annak, aki a Látó-Mező Közösségi Ökotábort választja. A helyszín Nagyborzsöny és környéke, a Nyugat-Börzsöny mesés tája. Nemcsak a csodálatos tájjal és élőlényekkel ismerkedhetnek meg a résztvevők, hanem azzal is, hogy miként élhetünk békében és boldogan együtt velük. Továbbá azzal is, hogy mennyire fontosak a közösségek az ember életében.

További információk: <http://www.kiskozossegek.hu/Tabor>

Pedálos iskolabusz Hollandiában

Sokszor hallani, hogy az életben a legfontosabb dolgokat nem az iskolafalak között tanuljuk meg, és talán mindennél jobban igaz ez a mondás Hollandiában, ahol már maga az iskolába jutás is számos élményt rejt. Manapság, mikor folyamatosan nő az üzemanyag ára és egyre több gyerek túlsúlyos, a holland nevelők egy nagyon pozitív ötlettel álltak elő arra nézve, hogy hogyan jussanak el a gyerekek az iskolába: közösen tekerve-hajtva az iskolabuszt!

Hollandiában nagyon jól kialakított kerékpáros úthálózat van, és a pedálos iskolabusz segítségével most már a legkisebbek is aktívan használhatják őket. Minden buszon 11, maximum 12 éves gyerek fér el egy felnőtt sorfőrrrel együtt, aki segít tekereni és biztosítja, hogy a gyerekek biztonságosan eljussanak az iskolába, majd a tanítás végén haza. Szükség esetén egy beépített elektromos motor is tud extra hajtóerőt adni.

A busz ára jelenleg 15.000 \$ (kb. 3.000.000 Ft)

Forrás: http://www.treehugger.com/bikes/netherlands-kids-take-bicycle-bus-school.html?campaign=weekly_nl

Hasonló – és magyar! - megoldás felnőtteknek: <http://www.szelvesz.hu/galya/start.php>

Kép forrása: www.treehugger.com, Jan Beeldrijck

Burgonya-forradalom Görögországban

Egyre nagyobb tömegek állnak sorban, hogy részt vegyenek abban, amit a görögök "burgonya-forradalomnak" neveznek. Nagyon egyszerű ötletről van szó – amit mi is jól ismerünk Magyarországon.

Több ezer tonna burgonyát adnak el a termelők közvetlenül a fogyasztóknak kihagyva a kereskedőket, és így kevesebb, mint felére csökkentik a burgonya árát.

A mozgalom Észak-Görögországból indult néhány hónapja, és annyira népszerűnek bizonyult, hogy már Athént is elérte. A termelők újabb termények bevonásán gondolkodnak – egy gazdaságilag nagyon nehéz időszakban, amikor a görögök új utakat és megoldásokat

keresnek arra, hogy a recesszió hatásaival megbirkózzanak.

A mozgalom eredményeként néhány szupermarketnek csökkentenie kellett a burgonya árát. Sok településen pedig már a helyi önkormányzat is segít az árusítás szervezésében.

Forrás és további információk: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-17369989>

Fenntarthatatlan fogyasztás: minden környezeti probléma oka?

Az **Európai Környezetvédelmi Ügynökség** ügyvezető igazgatója szerint "Európában a jelenlegi fogyasztási szokások és minták folytatása nem lehetséges alternatíva. A globális népesség növekedése és az ezzel párhuzamosan növekvő vásárlóerő miatt az erőforrásokat egyre inkább túlhasználjuk, miközben egyre kevesebb áll rendelkezésre belőlük. Európának vezető szerepet kell vállalnia abban, hogy újfajta fogyasztási modellt alakít ki, amely nem lehetetleníti el a jövő nemzedékeit és nem károsítja a környezetet sem."

Néhány adat az európai fogyasztásról:

Jelenleg egy átlagos európai 4-szer annyi erőforrást használ, mint egy afrikai, és 3-szor annyit, mint egy ázsiai. Ugyanakkor fele annyit, mint egy észak-amerikai vagy ausztráliai.

Az erőforrások használata Európában folyamatosan nő: 2000 és 2007 között például 9,1%-kal. Ez azt jelenti, hogy fejenként 17 tonnányit „fogyasztunk el” évente.

Mindennél nagyobb szükség van tehát a kislábnyomos életforma gyakorlására és elterjesztésére...

Forrás és további adatok: [az EEA honlapján](#)

Elbányásszuk magunk alól az élő földet

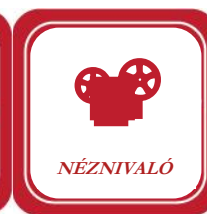
Elbontott hegycsúcsok, feltöltött völgyek, pusztasággá változtatott trópusi mocsarak, meggyulladó ivóvíz és mérgező termőföld jelzi, milyen veszélyei vannak a hatalmas lendülettel fejlődő bányászatnak. Egy **új jelentés** szerint a gazdasági válság miatt bizonytalanná vált befektetések elől sokan a bányászatba menekítették a pénzüket. Ez az iparág jól jövedelmez: az emberiség egyre nagyobb nyersanyagigénye miatt már extrém helyeken is érdemes leásni a föld alá.

Mi a közös egy amerikai vidéki özvegyasszonyban, a Niger-delta térségében élő őslakos ogoniban, a dél-afrikai vendákban vagy éppen az Amazonas brazíliai és venezuelai térségeiben élő yanomami indiánokban? Ugyanaz a veszély fenyegeti életüket: az értékes ásványok, ércek, energiahordozókért folyó versenyfutás, az egyre nagyobb mértékű irtó bányászat.

A jelentés szerint a bányászat hatalmas felfutását a fokozódó fogyasztás hajtja. Az ENSZ környezetvédelmi programja úgy becsli, hogy ha továbbra is a jelenlegi ütemben folytatódik a bányászat fejlődése, akkor 2050-re megháromszorozódik az éves ásványkincs-kitermelés.

Forrás és további részletek: <http://www.origo.hu/nagyvilag/20120301-mindenkit-erintenek-a-globalis-banyaszat-karos-kornyezeti-hatasai.html>

Csináld magad kertek – ötletek a nagyvilágból

Nem kell hektárokat birtokolni ahhoz, hogy valaki zöldséget és fűszereket termeljen a családja számára. Kertészkedni a teraszon, lapos háztetőn, lépcsőkoriát mellett és talán meglepő, de föld nélkül is lehet ☺

Akvapónia

A [Kislábnym hírlevél 31. számában](#) a Hazai hírek rovatban beszámoltunk egy debreceni fiatalemberrel, aki akvapóniával kísérletezik a ház mögötti kertben. Az akvapónia az intenzív tartályos haltenyésztés (akvakultúra) és a föld nélküli növénytermesztés (hidropónia) egyesítéséből jött létre. Érdekes ellátogatni Gőnczi Péter honlapjára, ahol olvashatunk a tapasztalatairól, saját fejlesztésű passzív szolár üvegházról és mindent megtudhatunk az akvapóniáról - [itt](#).

Eperterony

Akva- és hidropóniás rendszerbe is illeszthető a következő linken ismertetett, PVC-csőből készült epertermesztő torony: <http://www.youtube.com/watch?feature=fvwp&NR=1&v=UcdtIx1PkS8>

Kert PET-palackokból

Kép: Willem Van Cotthem

Szintén torony, de földdel és ásványvizes palackokból

Willem Van Cotthem, a Ghenti Egyetem növénytan professzora mutatja be, hogyan készítsünk PET-palackokból függőleges kertet. A palackok alját levágjuk, a kupakokra lukat fúrunk, megtöltjük őket földdel, majd fejjel lefelé egymásba illesztjük a „cserepeket”. A palántáknak lukakat vágunk az így kapott torony oldalába. A legfelső palack - szintén lukkal a kupakján - lesz az öntözőedény. Ebbe egy marék homokot teszünk, hogy az öntözővizet megsűrjés és apránként adagolja az alsóbb szintekre az értékes vizet.

Videó itt: <http://www.youtube.com/watch?v=-uDbjZ9roEQ>

További ötletek újrahasznosított anyagokból

Paradicsom gumiabroncsban

8 abroncs, 4 paradicsompalánta, termőföld és víz – ennyi az anyagigénye az alábbi videóban szereplő Föld Napján készült kertnek:

<http://www.youtube.com/watch?v=WxfzBkC65M0&feature=related>

Gumiabroncs-kert

Hogyan készítsük elő az abroncsokat ültetéshez (többen levágják a felső peremet, de enélkül is lehet a gumikat használni):

<http://www.youtube.com/watch?v=7jrrqzmz9i00>

Függőleges kert raklaptól

Nagyon érdekes videó a raklaptól kialakítható függőleges minikertről:

<http://www.youtube.com/watch?v=qOadilqJeeq>

(További raklaphasznosító ötleteket találunk a Termékek rovatban!)

Virágcserep régi cipőből

A menthetetlen cipőket se dobjuk ki! Ültessünk bele virágokat, fűszernövényeket! Ahogy az itt látható hölgy is teszi:

http://www.youtube.com/watch?v=mcCk_MgJbGM

Termő eperterony

Növények gumiabroncsban

Cipőcserep

Kép forrása: <http://chsgardens.co.nz>

Raklapkert

Korábbi cikkek kert témában a Kislábnym hírlevélben

[1. szám/Tippek rovat](#)
Kert mindenhol

[17. szám/Vezércikk](#)
Kreatív közösségek – közösségi kertészkedés

Oktatófilm a telepi komposztálásról

“Magyarország háztartásaiban lakosonként évente átlagosan 150 kg biológiailag lebomló szerves hulladék keletkezik. A komposztálható hulladék megfelelő elhelyezése és hasznosítása környezetünk szempontjából fontos feladat.”

Mi számít komposztálható hulladéknak, hogyan lehet elszállíttatni, hogyan működik a komposztáló telep, mi történik a kész komposzttal, mire használható? Ezekre a kérdésekre ad választ a Magyar Minőségi Komposzt Társaság 13 perces kisfilmje.

A film megtekinthető itt:

<http://www.zoldhid.hu/oktatofilm-a-telepi-komposztalasrol/>

Komposztáló telep

Kép forrása: www.gyulaikozuzem.hu

Mire jó egy raklap

Raklapokból használati tárgyakat alkotni olcsó, praktikus és kreatív megoldás, ráadásul újrahasznosított faanyag!

Lássuk, mi minden hozható még ki belőle!

Rengeteg házilag is elkészíthető ötletet találunk az alábbi linkeken:

<http://cre-art-blog.hu/index.php/2011/11/mire-jo-egy-raklap/>; <http://cre-art-blog.hu/index.php/2012/02/mire-jo-egy-raklap-2/>
<http://newlifeonahomestead.com/2011/10/creative-uses-for-free-wooden-pallets/>

Csináld magad! - komposzt toalett ásás nélkül

A Kislábnym hírlevél 22. számában az Olvasnivaló rovatban írtunk Joseph Jerkins *Humanure handbook* című könyvéről. Az angol nyelven megjelent kiadvány az emberi széklet és vizelet komposztálásának, hasznosításának jelentőségéről és lehetséges módjairól szól, és a világhálón fellelhető videók és barkácsoldalak tanúsága szerint sokakat inspirál szerte a világon komposzt toalettek építésére, használatára.

A saját készítésű, vízőblítés nélkül üzemelő, azaz száraz komposztáló toaletteknek alapvetően két fajtája van:

- A munkaigényesebb, nagyméretű komposztáló gödör ásásával létrehozott toalett egyben a komposztálás színhelye is.
- A kialakítás szempontjából egyszerűbb megoldás, amikor nem gödörben, hanem vödörben gyűlik a komposztálandó anyag és az „öblítéshez” használt nedvszívó anyag, azaz alom keveréke (ez lehet fűrészpor, faforgács, aprított kerti hulladék stb.). A vödört egy üllőkével ellátott fadóbozba (alomszékbe) rejtik, a teli vödört később külön komposztáló keretbe ürítik, szalmával vagy fűvel takarják és hagyják komposztálni érn.

Kertbe, tanya, hétvégi ház mellé ideális mindkét elképzelés! Az alábbi linkeken a vödörös megoldáshoz találunk kivitelezési ötleteket:

- Szalmabála toalett lépésről lépésre: http://www.wildchicken.com/nature/garden/ga021_building_a_straw_bale_composting_toilet.htm
- Készítsünk toalettüllőkét zenére ☺: <http://www.youtube.com/watch?v=suZC3hGdosQ>
- Látogatás egy kész toalettben: http://www.youtube.com/watch?v=VX5Cc_E1U84&feature=related

Ez utóbbi létesítményben a fiatal ember egy 132 literes edényt használ, amibe dolga végeztével fűrészpor szór (a fűrészporos laza tartalom miatt az edény később könnyen mozgítható és üríthető). A tárolóedény alul lukas, a vizelet elszívárog - lukak nélkül az edény ugyan nehezebb lesz, de a készítője szerint így sem lesz szaga ☺

A száraz toalettek építéséről, az alomszék használatáról és az emberi ürülék komposztálásáról bővebben magyarul [itt](#) és [itt](#), angolul [itt](#) olvashatunk, hallhatunk.

Ha valaki nagy edényt szeretne alkalmazni, „magasföldszintre” van szükség

Oldalt kivethető a 240 literes kerek kuka

Az épület készülhet fából,

...szalmából,

... szalmabálából és vályogból.

Esővízgyűjtő

Naponta körülbelül 150 liter vizet fogyasztunk el fejenként, amiből mindössze 3-4 liternyi megy el ivásra és főzésre. Legalább 70 literet használunk el viszont olyan célokra, amelyekre teljesen felesleges a drága pénzen kitermelt és hozzánk eljuttatott ivóvizet pazarolni: WC-öblítésre, mosásra, locsolásra, takarításra és autómosásra. Pedig mindezeket sokkal olcsóbban megoldhatnánk egyszerű esővízzel.

Esővizet begyűjteni gyakorlatilag bármilyen megfelelő dőlésszögű burkolt felületről lehet, csak a tisztítási igények és felhasználhatósági korlátok különbözőek. Egy komplexebb rendszerrel akár a lakásba is bevezethetjük a megtisztított esővizet, ahol WC-öblítésre, mosásra és takarításra is használhatjuk. Ha nem akarunk ilyen komoly beruházást, akkor locsolásra, kerti bútorok és egyéb kinti tárgyak lemosására egy egyszerű szűrés és tisztítás után a teraszról és a tetőről összegyűjtött esővíz is felhasználható

Hogyan készítsünk egyszerű vízgyűjtőt fa hordóból – [részletes leírás itt](#).

Forrás: <http://tudatosvasarolo.hu/cikk/barkacsoljunk-esovizgyujtot>

Kép forrása:
www.hgtv.com

Támogatók

Fővédnökünk

A Kislábnymom és EnergiaKözösségek programjaink fővédnöke dr. Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa.

Médiatámogatóink

A GreenDependent Egyesület Kislábnymom és EnergiaKözösségek kampányainak népszerűsítéséhez az alábbi médiatámogatók közreműködésével igyekeznek minél több - a versenyben való részvétel iránt is érdeklődő - családot elérni:

Országos média:

www.greenfo.hu

www.harmonet.hu

www.maesholnap.hu

www.nlcafe.hu

Helyi média:

www.godolloi-hirek.hu

www.szolgalat.com

www.hedvig.hu

Szponzoraink

A Kislábnymom Energiatakarékosági Verseny főtámogatója a SHARP Electronics (Europe) GmbH Magyarországi Fióktelepe.

A Kislábnymom és EnergiaKözösségek energiatakarékosági versenyek külön versenykategóriáinak nyerményeit az alábbi cégek ajánlották fel:

www.zoldbolt.hu

www.zoldpolc.hu

www.cangira.hu

www.kenderkoc.hu

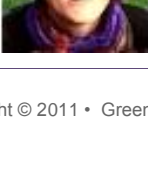

2100 Gödöllő, Remsey krt. 10.

Ezúton is köszönjük támogatásukat!

Kapcsolat: Kislábnym helyi klíma-koordinátorok

Budapest		<p>Sárdi Dóra ldras@chello.hu</p> <p>Koordinációs terület: XIII. ker. és a környező kerületek</p>		<p>Tracey Wheatley trace.wheatley@gmail.com</p> <p>Koordinációs terület: Wekerletelep, Kispest</p>
		<p>Antal Orsolya info@kislabnyom.hu</p>		<p>Milton Simon info@kislabnyom.hu</p>
		<p>Kovács Bence kobe@bck.hu</p> <p>Koordinációs terület: Budapest és Kecskemét</p>		<p>Boza-Kiss Benigna info@kislabnyom.hu</p>
		<p>Gáll Veronika info@kislabnyom.hu</p> <p>Koordinációs terület: minden fel nem sorolt Pest megyei település</p>		
Érd, Szentendre és környékük		<p>M. Nagy Domonkos m.nagy.domonkos@gmail.com</p> <p>Koordinációs terület: Érd és környéke</p>		<p>Horváth Hajnalka horhajni@gmail.com</p> <p>Koordinációs terület: Szentendre és környék</p>
Gödöllő, Szada és környékük		<p>Biri Magdolna biri@invitel.hu</p>		<p>Laurán Csaba laca@index.hu</p> <p>Koordinációs terület: Gödöllő, Szada és környékük</p>
Monor és környéke		<p>Buzder-Lantos Erzsébet ebuzder@gmail.com</p>		<p>Vitalisné Malik Judit vitalisne.mjudit@noe.hu</p>
Pécel és környéke		<p>Kaszap István kaszapi44@gmail.com</p>		<p>Bertalan Angéla bertalan.angela@noe.hu</p> <p>Koordinációs terület: Mogyoród, Pécel, Veresegyház és környékük</p>
Vác és környéke		<p>Perlaki Komélia pnelli@belsoudvar.hu</p>		<p>Pataki Zsolt pzs.vac@gmail.com</p>
Vecses és környéke		<p>Almássy Tamás alto.at@gmail.com</p>		
Veresegyház és környéke		<p>Bertalan Angéla bertalan.angela@noe.hu</p> <p>Koordinációs terület: Mogyoród, Pécel, Veresegyház és környékük</p>		<p>Mátyás Izolda matyas.izolda@kt.szie.hu</p>

Hasznos információk, kapcsolat

Szerkeszti: Antal Orsolya és Vadovics Edina
Közreműködött: Gáll Veronika, Magosányi Zsuzsanna és Vadovics Kristóf
Design: Iconica Bt.

Szerkesztőség: GreenDependent Egyesület
2100 Gödöllő, Éva u. 4.
Tel.: 06-28-412-855

E-mail: info@greendependent.org

Honlap: www.greendependent.org

Kislábnym program: www.kislabnyom.hu

A Kislábnym Hírlevél korábbi számai a www.kislabnyom.hu oldalon megtalálhatók és onnan letölthetők.

A hírlevelet az info@kislabnyom.hu címen lehet lemondani.